

# ILLÉS ÉS A SAREPTAI ÖZVEGY

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszám: 1.

## TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995.)

**Özvegység:** Isten törvényei sokat foglalkoznak az özvegyekkel, akik anyagilag és jogi szempontból is nagyon sokszor kiszolgáltatottak voltak. Elsősorban az elsőszülött fiúnak volt a kötelessége, hogy özvegyen maradt édesanyjának gondját viselje. Ezért is kapott az elsőszülött kettős részt az örökségből. Amennyiben nem volt az özvegynek gyermeke, akkor Mózes törvényei szerint sógorházasság révén kellett róla gondoskodni. (5Móz 25,5 kk.) Ha nem jöhetett létre sógorházasság, de éltek még az özvegy szülei, akkor hozzájuk kellett visszaköltöznie (1Móz 38,11). Ha egyik említett lehetőség sem állt az özvegy rendelkezésére, de kiskorú gyermeke volt, akkor a mózesi törvények szigorúan a védelmükbe vették az özvegyet. Isten örködött a jogaik felett, és Ő volt az árvák és az özvegyek őrizője. (2Móz 22,22k)

**Szegénység:** A kánaáni honfoglalás előtti vándorlás idején nem volt az emberek között nagy anyagi különbség. A szociális különbségek a királyság korában kezdtek kiéleződni, amikor felhalmozódtak a földbirtokok (Mik 2,2) és kialakult a szegénység. Az elszegényedés azonban nem csak gazdasági probléma volt, hanem vallási is, hiszen ez azt is jelentette, hogy a közösség nem tartja be Isten gondoskodásra vonatkozó törvényeit, előírásait (1Kir 21). A próféták sok esetben emeltek hangot a szegényekkel és özvegyekkel szembeni jogtalan, irgalmatlan viselkedés miatt (pl. Ámós próféta). Isten szemében a szegények és az elesettek védelme és támogatása többet ért, mint a kegyes, de irgalmatlan magatartás (Ézs 58,7).

**Kenyér:** Az árpaliszt és búzaliszt keverékéből készített kenyér az egyik alapvető táplálék volt Isten népe számára. A kenyeret a háziasszony vagy a szolgáló reggelente sütötte meg. A kenyér kelt tésztából készült, kemencében vagy egy felforrósított lapos kőn sütötték meg. A kész kenyereket egy kerek lyukon keresztül akasztották fel egy rúdra, vagy kosarakban tárolták. Egyiptomból való menekülés idején nem volt idő a kenyeret megkeleszteni, ezért azt kovásztalanul készítették el.

**Olaj:** Az olajfa megtisztított, megszáritott magvaiból kisajtolták az olajat. Különböző célra használták. Ételek ízesítésére, világításra, sebek kezelésére, bőrápolásra, áldozati ételekhez, tisztaságba beavatáshoz (ld. felkenetés: 1Sám 10,1) Bőség jelképe is lett.

## VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Keith Oatley - Jennifer M. Jenkins: *Érzelmek, Osiris, 2001,*  
Uzsalyné Pécsi Rita: *A nevelés az élet szolgálata, Kulcs a muzsikához Kiadó, 2010.* )

A hála összetett érzelmek. Pszichológiai megfogalmazásban az „erkölcsi érzelmek” közé tartozik. A hálnak nemcsak tárgya van, hanem egy kapcsolatot állít fel, mely a barátságosságot és a későbbi kötelezettségeket. A hála fontos az emberi életben, alapvető pilléreként is

tekinthető. A társas kapcsolatok összetartó eleme a hála, a szeretettel, együttérzéssel, empátiával és részvétellel együtt.

A hála az érzelmi intelligencia készségterületeihez, ezen belül a szociális készségekhez tartozik. Mint készség, fejleszthető. Már az ötödikesek számára is elég sok minden van, amiért hálát adhatnak. Sokan közülük azonban nem tudnak már úgy örülni, mint a kisgyermek, ezért akár a negatív események kerülhetnek előtérbe. Éppen ezért ennél a korosztálynál kimondottan jó, ha rámutatunk arra, hogy mennyi mindenért lehetünk hálásak Istennek.

Az empátia szintén összetett érzelem, melyben érzelmi és kognitív elemek is találhatóak. Ilyenek dől az átélés, beleélés, a másik helyzetének megértése. Kialakulásában jelentős szerepe van a szülőknél és a családi hatásoknak. Ugyanakkor az iskolai nevelésben is lehetséges a mások problémáira való érzékenyítés. Különösen igaz ez a kiskamaszok és a serdülők életkorában, amikor amúgy is sokkal érzékenyebbek eseményekre. Különösen akkor, ha azok megszólítják vagy érintik őket. Az empátiát akár a „másik ember érzésével való együttérzésnek” is nevezhetjük, mely aktív formában fejleszthető. Akár konkrét projektekbe való bekapcsolódás által is.

### **A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:**

<b><u>Minimum</u></b>	<b><u>Optimum</u></b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.</li> <li>• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Ismerje és segítséggel tudja röviden elmondani Illés és a sareptai özvegy történetét.</li> <li>○ Ismerje és segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: Zsoltárok 55,23</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban.</li> <li>• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Tudja önállóan a tankönyvi szöveg alapján elmondani Illés és a sareptai özvegy történetét.</li> <li>○ Tudja jellemezni segítséggel Illés és Isten kapcsolatát a tankönyvi történet alapján.</li> <li>○ Tudja önállóan értelmezni a lecke Igéjét és memorizálja azt: Zsoltárok 55,23</li> </ul> </li> </ul>

### **ÓRAVÁZLAT JAVASLAT**

**Fő hangsúly: Isten az embereken keresztül gondoskodik a rászorulókról.**

**Kognitív cél:** A sereptai özvegy történetén keresztül megismertetni, Isten embereken át is tud gondoskodni a rászorulókról.

**Affektív cél:** A rászorulókat iránt az együttérzés, Isten iránt pedig a hála érzésének a felkeltése.

**Pragmatikus cél:** Lehetőség teremtése az órán a segítségadásra, az együttérzésre.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
<p><b>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</b></p>	<p><b>1. Beszélgetés:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kinek mi a kedvenc étele?</li> <li>• Ha most hazamentek, és kinyitjátok a hűtőt, mi mindent találtok benne?</li> <li>• Mi az, ami ebből elfogy egy nap alatt, mi az, ami nem?</li> <li>• Vajon mi lehet az oka annak, hogy sok millióan éheznek a világon (környezeti okok, időjárási tényezők, gazdasági elmaradottság, társadalmi különbségek).</li> <li>• Hogyan, miként tudnánk mi segíteni az éhezőknek? (Adományok, önkéntesség, környezetvédelem, fenntartható gazdaság otthon is, pazarlás, túlfogyasztás nélkül)</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kapcsolódó feladat: munkafüzet 1. feladat</li> </ul>	<p>Munkafüzet A gyerekek döbbenjenek rá saját relatív jólétükre.</p> <p>Munkafüzet Szolidaritásérzés</p> <p>kialakítása, cselekvő szeretetre buzdítás</p> <p>Tankönyv</p>
<p><b>Feldolgozási javaslat a munkafüzet feladatai alapján</b></p>	<p><b>1. PPT bemutató vagy szemléltetésekkel dúsított beszélgetés</b> Téma: egy asszony mindennapja a régi világban és az özvegyek sorsa. (Hazánkban és az ókori Izraelben) Amikor még nem a boltban vásárolta meg, hanem saját maga készítette el a kenyeret, a mindennapi betevő falatot. (akár néhány évtizeddel, évszázaddal korábbi magyar történeti rajzok, képek is bevihetők).</p> <p>Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 1-2. feladat</p> <p><b>2. Beszélgetés:</b> A munkafüzet kérdései alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Hogyan segített Isten ezen az özvegyasszonyon?</li> <li>• Milyen próbát kellett kiállnia?</li> <li>• Miért mondhatjuk azt, hogy a hite mentette meg?</li> </ul> <p>Kapcsolódó feladatok: munkafüzet 3. feladat</p>	<p>Munkafüzet Térképhasználat, kortörténeti kapcsolópontok, az özvegyek helyzete az ókorban</p> <p>Munkafüzet Isten gondot visel a legkilátástalanabb helyzetekben is azokról, akik bíznak benne.</p> <p>Munkafüzet</p>

	<p><b>3. Szituációs játék pantomimmal:</b> Egy önként jelentkező gyermek játssza el:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Hogyan érezhette magát az özvegy, amikor meghalt a fia?</li> <li>• Hogyan érezhette magát az özvegy, amikor Isten feltámasztotta?</li> </ul> <p>Ha nem szeretnénk ilyen nehéz helyzetbe belehelyezni egy gyereket, akkor a következő szituáció eljátszására is kérhetünk gyerekeket:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Az özvegyasszony elmeséli a szomszédainak, hogy mi történt a fiával.</li> <li>• A szomszédok is pantomimmal fejezik ki a reakcióikat.</li> </ul> <p>Kapcsolódó feladat: munkafüzet 4. feladat</p> <p><b>4. Aranymondás:</b> <i>Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád! Nem engedi..., hogy ingadozzon az igaz. (Zsolt 55,23)</i></p> <p>Az igeversek érzelmi hátterének felderítése és átélése a megfelelő felolvasással. Az Igék között kapcsolat felismerése, igeversek értelmezése.</p> <p>Kapcsolódó feladat: munkafüzet 5. feladat</p> <p><b>5. Ének:</b> Református énekeskönyv: 25. zsoltár 2. versszak: „Útaid, Uram, mutasd meg...”</p>	<p>Csoportmunka, játék</p> <p>Munkafüzet, tankönyv, Biblia Az igaz Istenre hallgat, és Istenre bízta magát.</p> <p>Énekeskönyv</p>
<p><b>Munkáltatás</b></p>	<p><b>1. Hálaadó imádság</b> Írjunk hálaadó imádságot, hálaadó zsoltárt Istenhez, amelyben megköszönjük mindazt, amit szinte észre sem veszünk, ami természetes a számukra. (Van ruhánk, meleg otthonunk, játékunk, tanulhatunk, van mit enni, vannak szüleink, stb.)</p> <p>Kapcsolódó feladat: munkafüzet 6. és 7. feladat</p> <p><b>2. Diakónia</b> A Református Szeretetszolgálat honlapján a „Programjaink” menüpont alatt megtalálhatóak az aktuális segélyprogramok és akciók:</p>	<p>Munkafüzet Kreatív írás, tehetséggondozás, imádságra nevelés.</p> <p>Kiscsoportban is írhatnak imádságot a hittanosok. A kiscsoportok választhatnak megbeszélés alapján témát maguknak.</p>

	<a href="http://www.jobbadni.hu/">http://www.jobbadni.hu/</a> . Ha teheti a csoport, kapcsolódjon be valamelyikbe! A Nyilas Misi akcióban a gyerekek is részt vehetnek, hiszen egy cipős doboznyi ajándékot valószínűleg össze tudnak gyűjteni az év során.	Diakóniai lelkiület kialakítása, tevékeny hitre nevelés.
<b>Házi feladat</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Hálaadó imádság írása, folytatása.</li> <li>2. Keressetek az interneten olyan magyar segélyszervezeteket, amelyek a rászorulókat, az éhezők megsegítésével foglalkoznak!</li> <li>3. Tervek, elképzelések arról, hogyan tudnak/tudnának a gyerekek bekapcsolódni a gyülekezet diakóniai munkájába. A feladatot akkor érdemes kiadni, ha tényleges folytatása, eredménye lehet a gyerekek aktivitásának.</li> </ol>	Munkafüzet, internet

## TOVÁBBI ÖTLETEK

### Letölthető képsorozatok:

<http://www.freebibleimages.org/photos/elijah-widow/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/elijah-widow-boy/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-elijah-widow/>

## KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

**Tankönyv: 22-23. oldal**

**Instrukció: a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez**

**A képen látható:**

- olajos korsó, kenyérlepények Kemence, daráló,
  - Illusztráció,
- tematikus kép: Illés, az özvegyasszony és feltámasztott fiú.

**A szöveg:** Isten gondot visel az övéire

**Képelemzés:**

Mit látsz a képen?

- Láttál-e már hasonló  
kemencét? Hol? Mikor?

- konyhai eszközök mikor voltak használatosak?
- tartottak a korszóban? Mit sütöttek a kemencében?
- kendő alatt! Szerinted miből készült? Mivel ették az emberek?
- jelenet?
- 
- olvasmányt! Keresd meg Illés prófétát!
- vele? Mit tett Illés?
- özvegyasszony?
- történetéről?

Szerinted ezek a  
Mire valók? Mit  
Nézd meg, mi van a  
Hol játszódik a  
Kik vannak a képen?  
Szerinted mi történt?  
Olvasd el az  
Ki az a fiú? Mi történt  
Mit mondott az  
Mi a véleményed a

#### Szövegelemzés:

- hosszantartó szárazság idején?
- gondoskodott róla?
- Isten, amikor a patak kiszáradt?
- özvegyasszonytól?
- özvegyasszony?
- asszonyt, és mit ígért neki?
- fiával?
- özvegyasszony számára?

Hol volt Illés a  
Isten hogyan  
Hová küldte Illést  
Mit kért Illés az  
Mit válaszolt az  
Mivel biztatta Illés az  
Mi történt az asszony  
Mit tett Illés?  
Mit bizonyított ez az

#### BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

##### Aranymondás:

„Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád! Nem engedi... hogy ingadozzon az igaz.”

- lelkedet? Vannak-e gondjaid? Mik ezek a terhek?

Nyomja-e valami a

- a gondjaidat meg tudd oldani? Ki segít neked, hogy
- Istenhez, hogy segítsen rajtad? Mit tapasztaltál? Szoktál-e imádkozni
- „ingadozni”? Mit jelent
- az „igaz” ingadozik? Hogy lehetne kifejezni? Mondj példát rá! Mit jelenthet az, hogy

## EGYÉB ÖTLETEK

### 1. Könyv:

Az éhezés, szegénység témájához nagyon jól felhasználható Louise Spilsbury-Hanane Kai: Éhezés és szegénység c. könyve. A könyv rövid, akár az egész felolvasható. A szövege egyszerű és érthető, a legfontosabb információkat tartalmazza. Az illusztrációkat ki is lehet vetíteni a gyerekeknek. Útmutatót ad a gyerekeknek, hogy ők is tehetnek valamit a szegénység ellen. Kiegészíthetjük a könyvet azzal, hogy az egészet egyházi kontextusba helyezzük.

Ötletek a könyv felhasználásához:

- A könyvből készíthetünk ppt-t.
- Kiscsoportokban a könyv egy-egy fénymásolt oldalpárját a gyerekek bemutatják.
- Konkrét adományozás tervezünk a gyerekekkel.



### 2. Sütés:

Ha a gyülekezetben/ iskolában van konyha, és adódik rá lehetőség, készítsen a csoport kovásztalan lepénykenyeret. Az interneten többféle receptet is találhatunk.

Recept: [http://vegalife.blog.hu/2011/10/25/paszka\\_avagy\\_a\\_gyors\\_kovasztalan\\_kenyer](http://vegalife.blog.hu/2011/10/25/paszka_avagy_a_gyors_kovasztalan_kenyer)

Ha nincs lehetőség a kenyér sütésére, akkor minden nagyobb hipermarketben lehet kapni paszkát vagy maceszt, ami valójában kovásztalan kenyér. Kóstolják meg a gyerekek. Beszélgetés arról, hogy milyen érzés lenne csak ilyen kenyéren és vízen élni egy hétig, egy hónapig, netán egy évig. Mert a sareptai özvegy hűtőjében nem volt vaj, lekvár vagy párizsi, merthogy hűtője sem volt. De a kamrája is üres volt, csak kenyéren és vízen húzták ki az éhínséget. Hálát adhatunk a mindennapi ételért, azért, hogy nekünk nem kell így éhezünk, nyomorognunk.

### 3. Élőkép:

- Válasszunk ki a történetből egy-egy drámai pillanatot. (pl. a fiú halála, a fiú feltámadása).
- Válasszuk ki a szereplőket (fiú, özvegy, szomszéd, vagy valami tárgy is lehet valaki, ha sokan vannak).
- Álljanak be abba a pózba, amit abban a pillanatban felvesz az illető.
- (Le is lehet fényképezni.)

- A több képet össze is lehet hasonlítani, vagy "belső hang" munkaformát alkalmazni: valamelyik szereplő mellé lépni, a vállára tenni a kezét és feltenni egy-egy kérdést neki (mit érzel most? mit fogsz ezután csinálni? kire haragszol? mit szeretnél volna még az életben csinálni (a halotthoz).

#### Megbeszélés:

- Mi az, ami az élőkép után feltűnt, fontosabbá vált a történetből?
- Milyen volt az adott szerepbe belehelyezkedni?
- Mit tanultál ebből a játékból?
- Van-e valami kérdésed, gondolatod?

#### 4. Imádságra nevelés:

<p><b>Gombolyag</b></p> <p><b>a) Kérés összeköttetésben</b>  Feladatutasítás:  Álljunk körbe. A gombolyagot egymásnak fogjuk dobni.  Hálót alkotunk. Az első, aki dobja a gombolyagot, elmondja, hogy mit az, amit Istentől kérne azzal kapcsolatban, amit ma tanultunk. Nem lehet ugyanazt mondani, amit az előző már elmondott.</p> <p><b>b) Hála összeköttetésben</b>  Feladatutasítás:  Most ugyanezen az útvonalon fogunk haladni. Aki az utolsó volt, ő dob először, és visszatekerjük a fonalgombolyagot.  Még emlékszel arra, hogy mit kérnél. Most arra kérlek, hogy ugyanebben a gondolatkörben mondd el, hogy mi az, amiért hálát adnál Istennek.</p> <p><b>c) Imádkozás</b>  Hittanoktató vagy kezében tartja, vagy leteszi a kör közepére a gombolyagot, majd a csoport nevében imádkozik.</p> <p>Javaslat:  Mennyei Atyánk!  Elhangzottak kérések és elhangzottak hálaadó gondolatok.  Ezeket hozzuk most imádságunkban Teeléd.  (Itt megemlíthet a hittanoktató néhányat.)</p> <p>(Érdeemes hasonlatot alkotni a gombolyag képével.)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• A gombolyag szorosan egymás mellé köti a kéréseinket és a hálánkat. Ilyen szoros legyen együtt szorosan a hála és a kérés az</li> </ul>	<table> <tr> <td>műfaj megfogalmazás</td> <td>hála és kérés témát hittanosok készítik elő hittanoktató nincs</td> </tr> <tr> <td>imádkozás csoport felosztása kapcsolódás</td> <td>kérés és hála összekapcsolódása óra vége</td> </tr> <tr> <td>hely fejlesztési terület hittanosok</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kérést és hálát fogalmaznak meg</li> <li>• fonalat gombolyítanak</li> </ul> </td> </tr> <tr> <td>hittanoktató</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kísér</li> <li>• imádságot mond</li> </ul> </td> </tr> <tr> <td>eszközök</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> <li>• nagy fonalgombolyag (pólófonal a legjobb)</li> </ul> </td> </tr> </table>	műfaj megfogalmazás	hála és kérés témát hittanosok készítik elő hittanoktató nincs	imádkozás csoport felosztása kapcsolódás	kérés és hála összekapcsolódása óra vége	hely fejlesztési terület hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kérést és hálát fogalmaznak meg</li> <li>• fonalat gombolyítanak</li> </ul>	hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kísér</li> <li>• imádságot mond</li> </ul>	eszközök	<ul style="list-style-type: none"> <li>• nagy fonalgombolyag (pólófonal a legjobb)</li> </ul>
műfaj megfogalmazás	hála és kérés témát hittanosok készítik elő hittanoktató nincs										
imádkozás csoport felosztása kapcsolódás	kérés és hála összekapcsolódása óra vége										
hely fejlesztési terület hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kérést és hálát fogalmaznak meg</li> <li>• fonalat gombolyítanak</li> </ul>										
hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kísér</li> <li>• imádságot mond</li> </ul>										
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> <li>• nagy fonalgombolyag (pólófonal a legjobb)</li> </ul>										



imádságaink során is, amikor esetleg megbetegszünk vagy valaki a szeretteink közül.

- Köss bennünket is úgy össze, ahogyan a gombolyag egységet alkot.
- Ahogy a gombolyag átszötte a teret, úgy szője át az életünk minden percét a Veled való kapcsolatunk stb.

## **INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ**

### **1. feladat:**

„Melyik a kedvenc ételed? Vagy inkább mást választanál? Valami extrát, különlegeset? Mi lenne az?”

### **Instrukció:**

Az étkezés kérdését össze lehet kapcsolni az éhezők segítségét célzó motivációval.

### **A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK**

Református énekeskönyv: 121. zsolt.1. verse: Szemem a hegyekre...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 133. Néked áldozunk hál'adással – kánon Hittankönyv : Szívem csendben – kánon (+BS, DU, JJ)